

# Hospodaření v českých rodinách



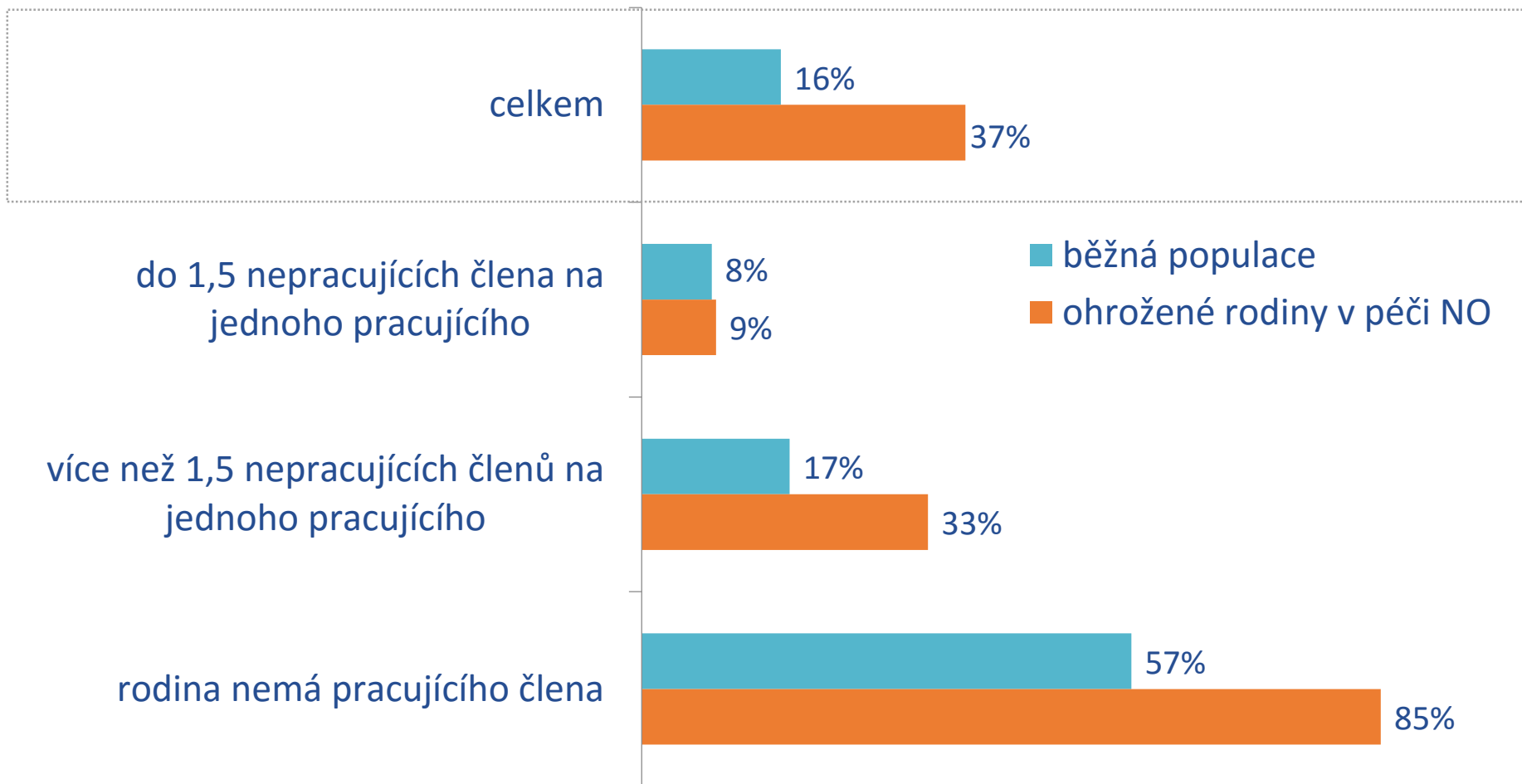
- Výrazně větší procento neúplných rodin - **50 % versus 22 %**
- Vyšší poměr pracujících ku nepracujících členů: **2,3 : 1 versus 1,5 : 1**
  
- Častěji žijí v chudých krajích - **45 % versus 25 %**
- Častěji bez maturity - **38 % versus 59 %**
- Hlava rodiny častěji nepracující - **41 % versus 14 %**
  
- Častěji příjem domácnosti pod 20 tisíc čistého - **49 % versus 19 %**
- Častěji kumulace spotřebních půjček – **17 % versus 7 %**
- Méně často ve „vlastním“ bydlení – **37 % versus 62 %**

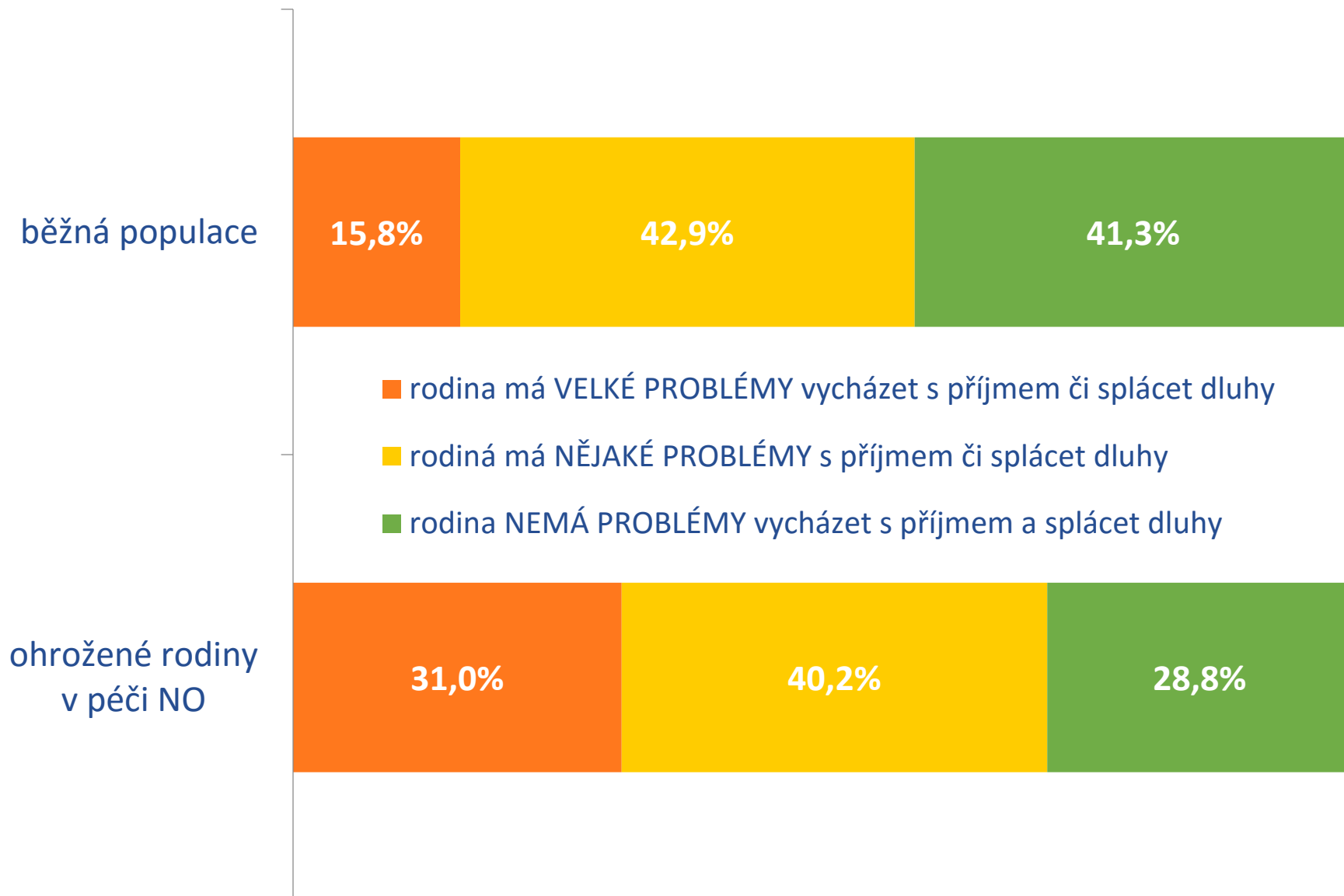
# Příjmová a subjektivní chudoba, zadlužení



# RODINY V PŘÍJMOVÉ CHUDOBE

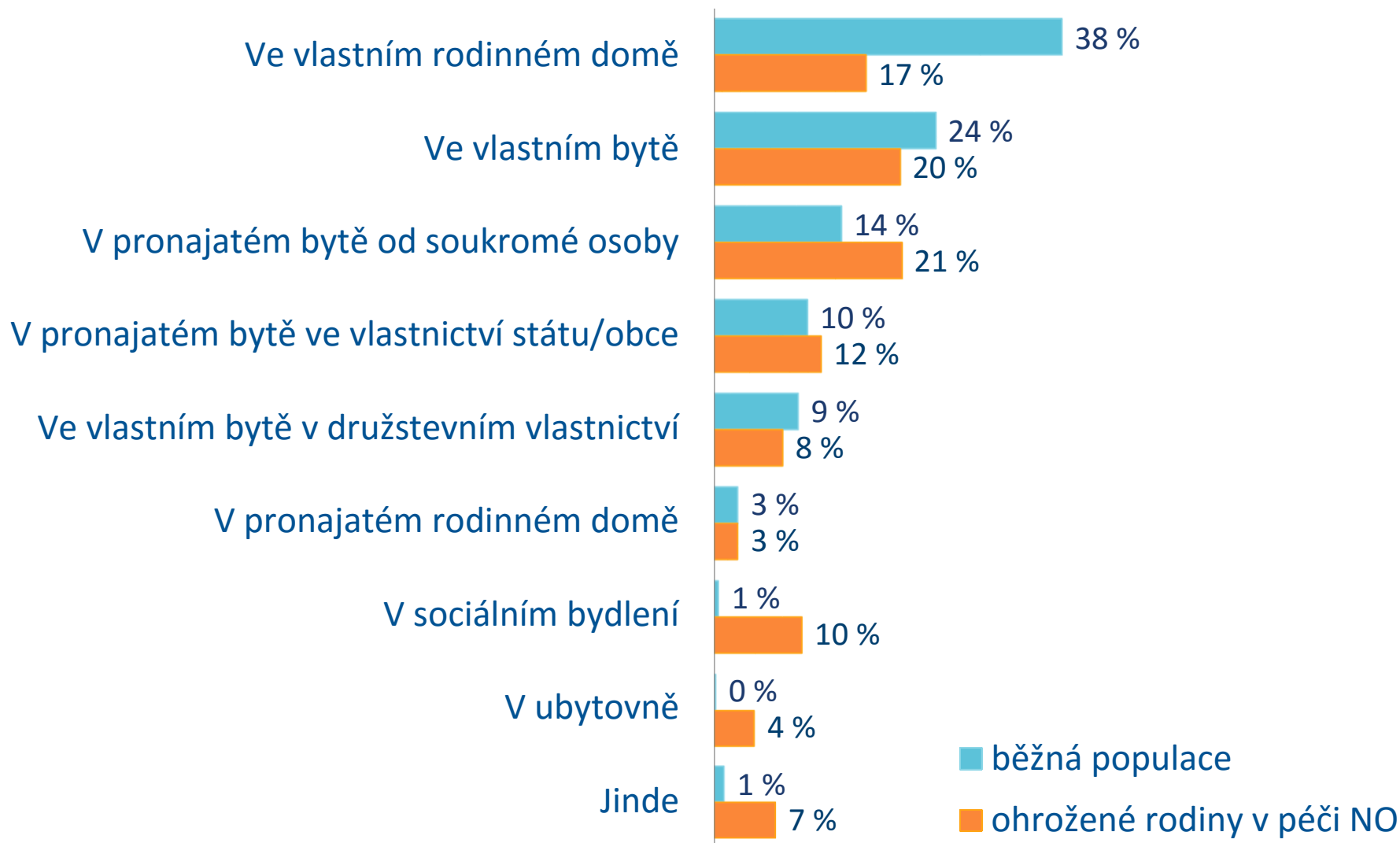
*% rodin zasažených relativní příjmovou chudobou  
- podle vzorku a poměru pracujících a nepracujících členů*

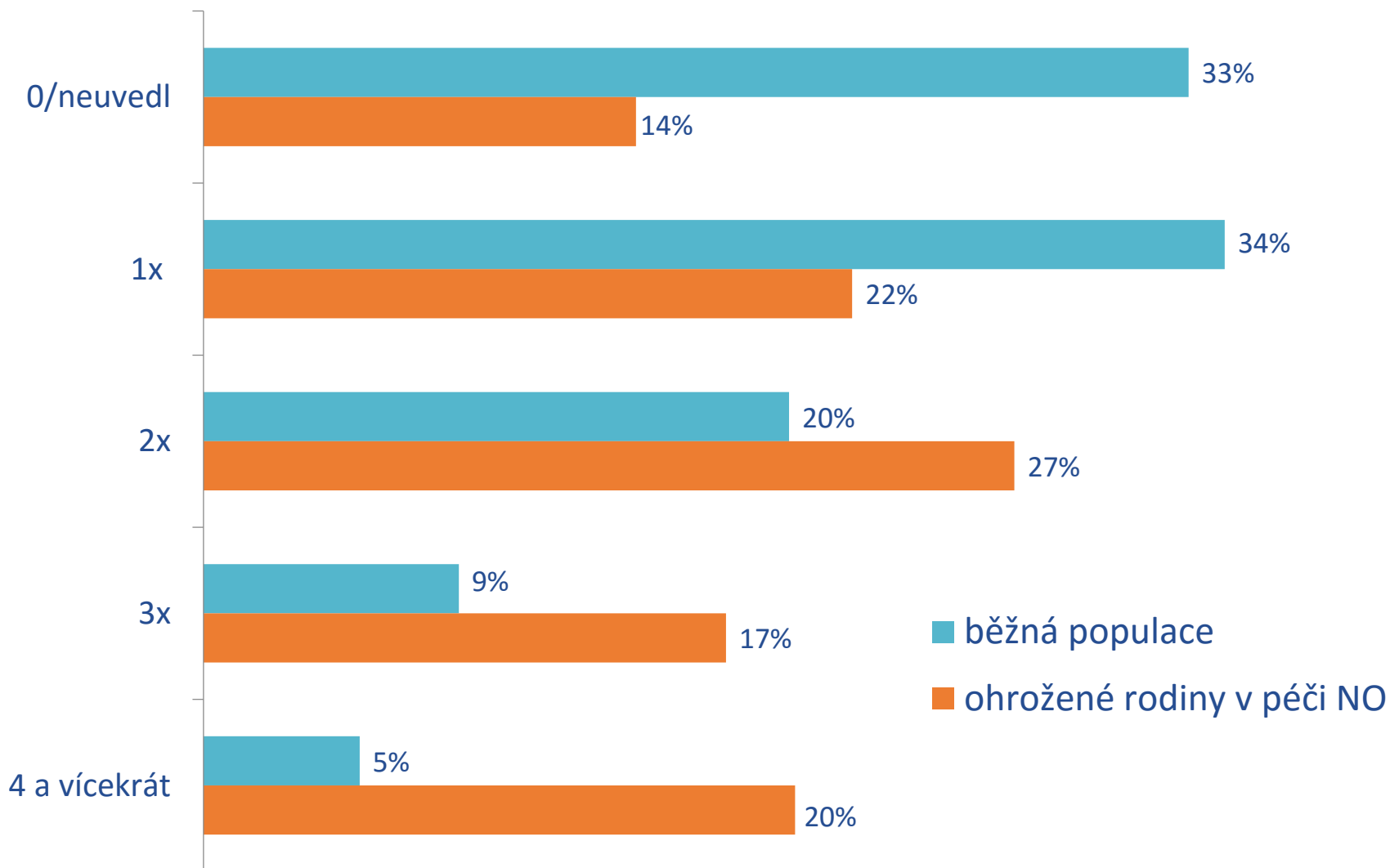




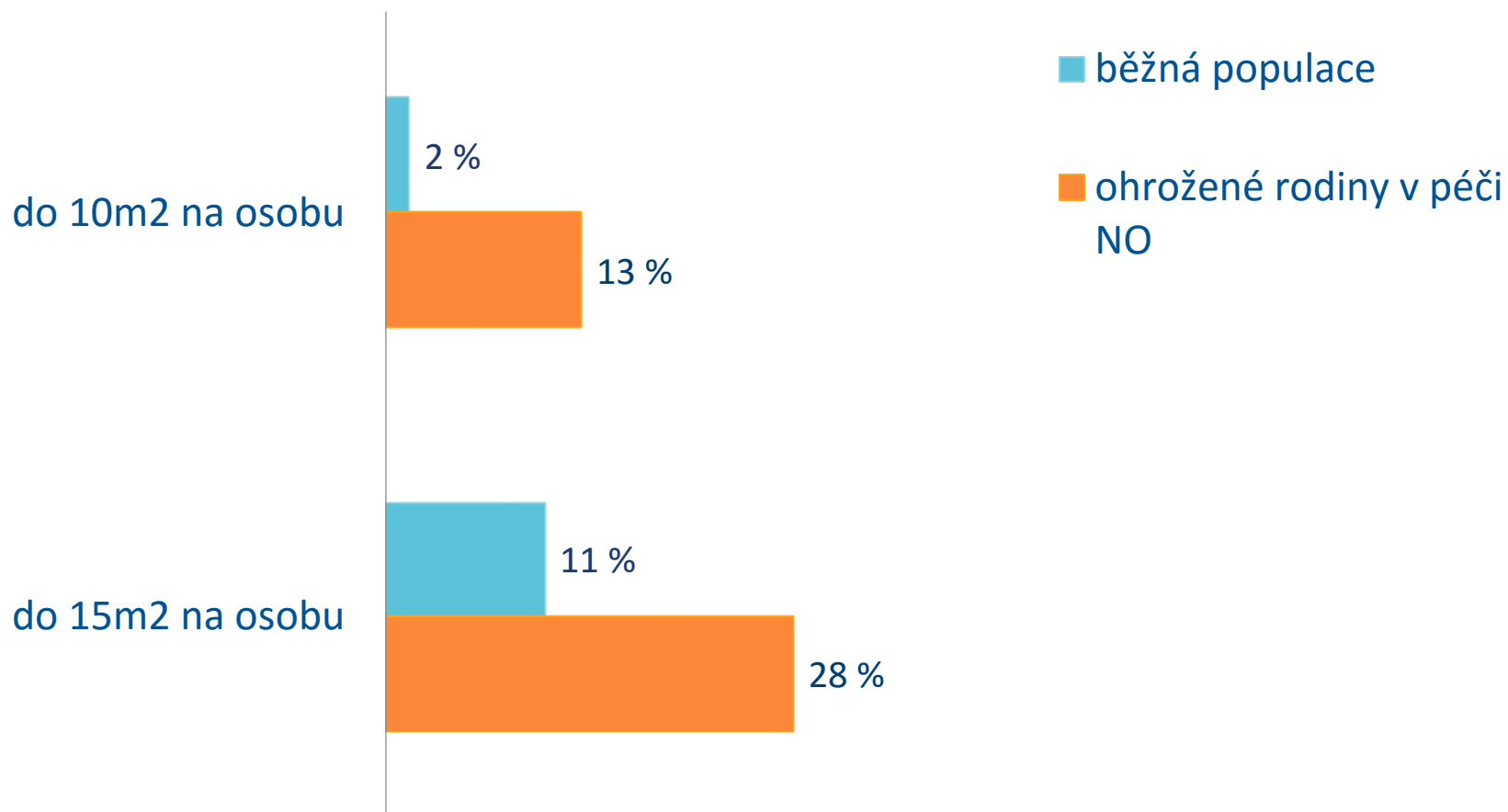
# Bydlení





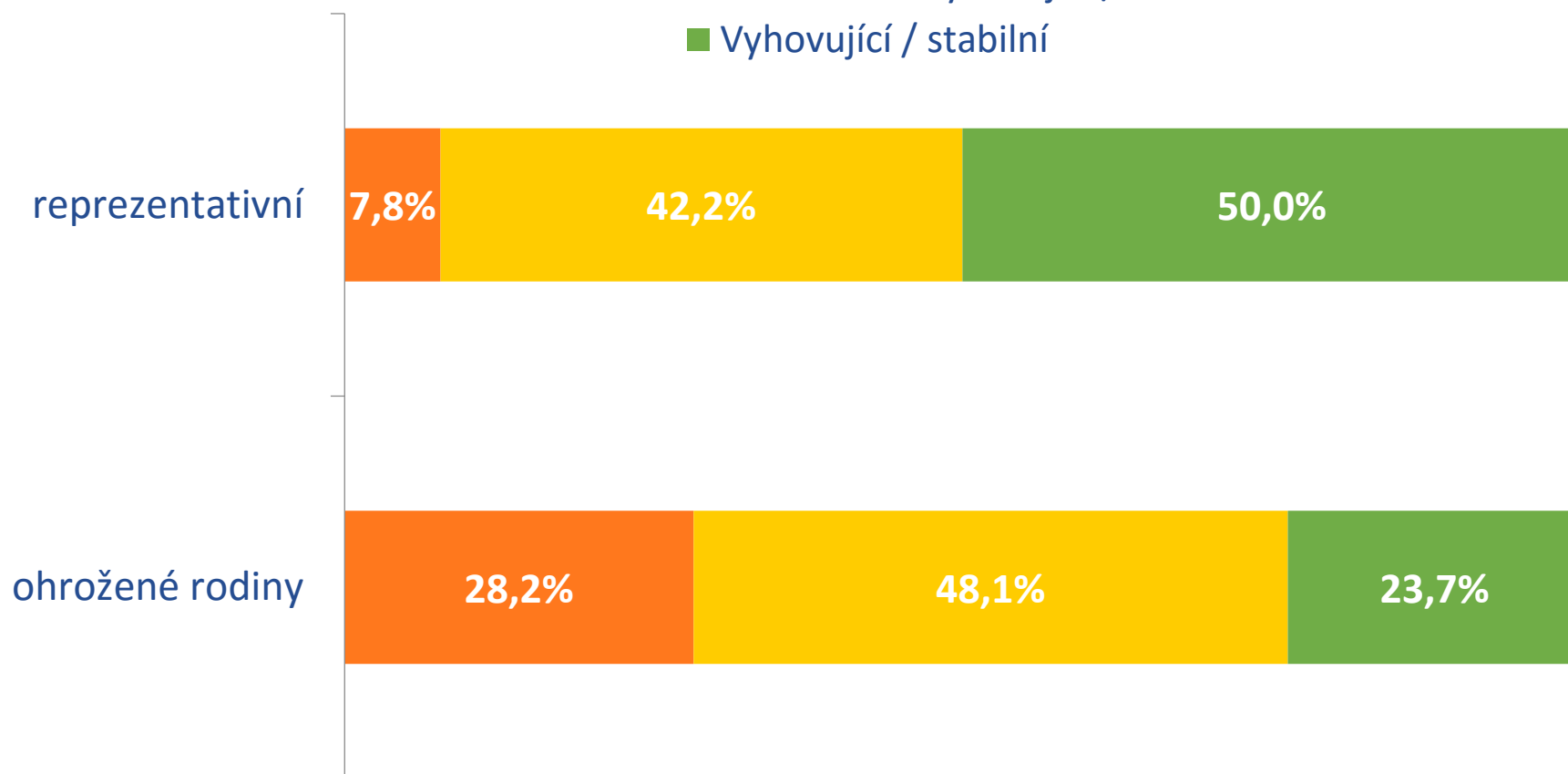






Kategorie	Definice
Velmi nevyhovující / nestabilní	do 10 m <sup>2</sup> na osobu 4+ stěhování v historii rodiny ubytovny, hostely, jiné typy bydlení
Poměrně nevyhovující / nestabilní	10-15 m <sup>2</sup> na osobu 3 stěhování v historii rodiny pronájmy či sociální bydlení
Velmi vyhovující / stabilní	Nad 15 m <sup>2</sup> na osobu, a 0-2 stěhování v historii rodiny, a vlastnické bydlení

- Velmi nevyhovující / nestabilní
- Poměrně nevyhovující / nestabilní
- Vyhovující / stabilní



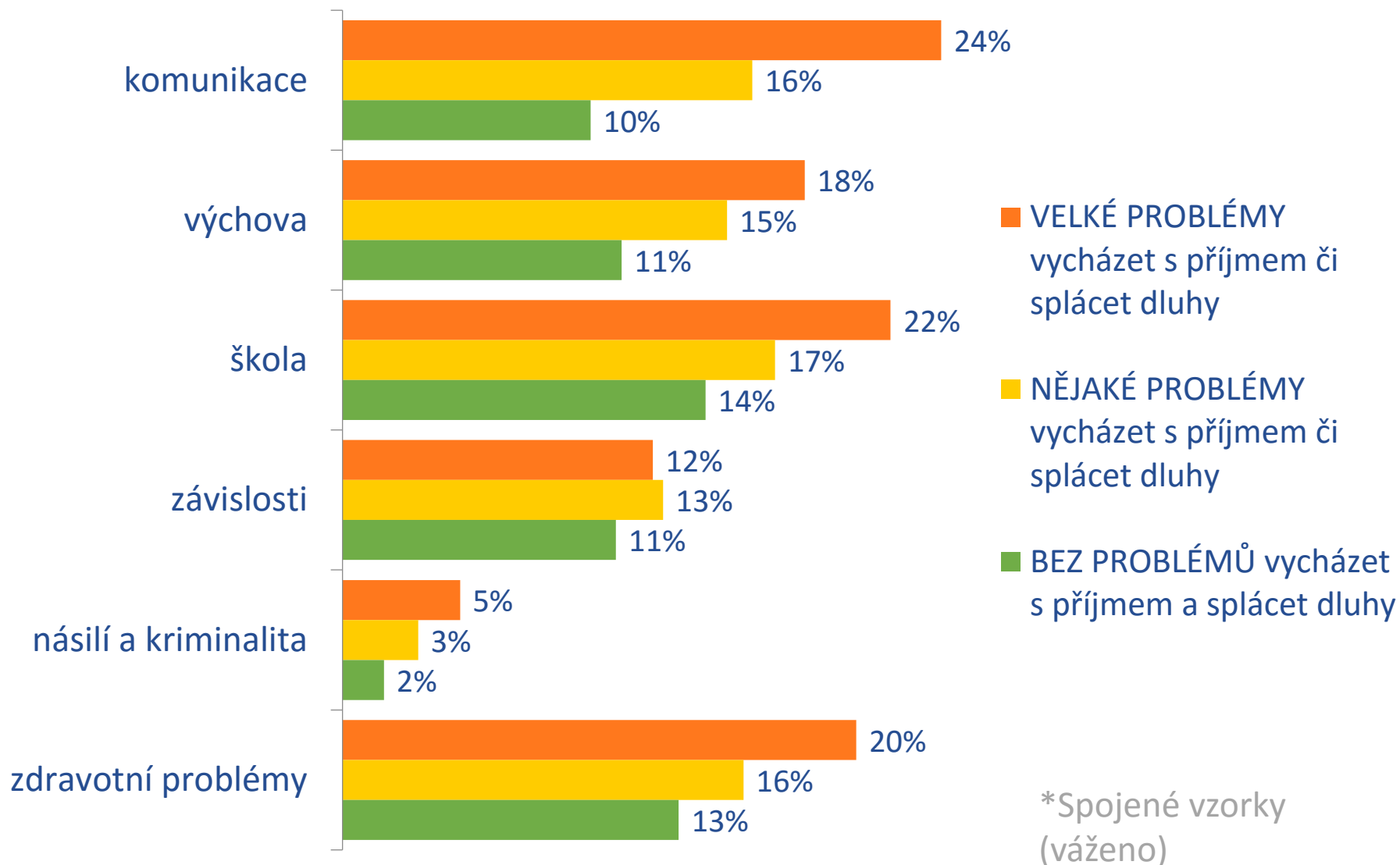
# Vztah chudoby a konkrétních problémů



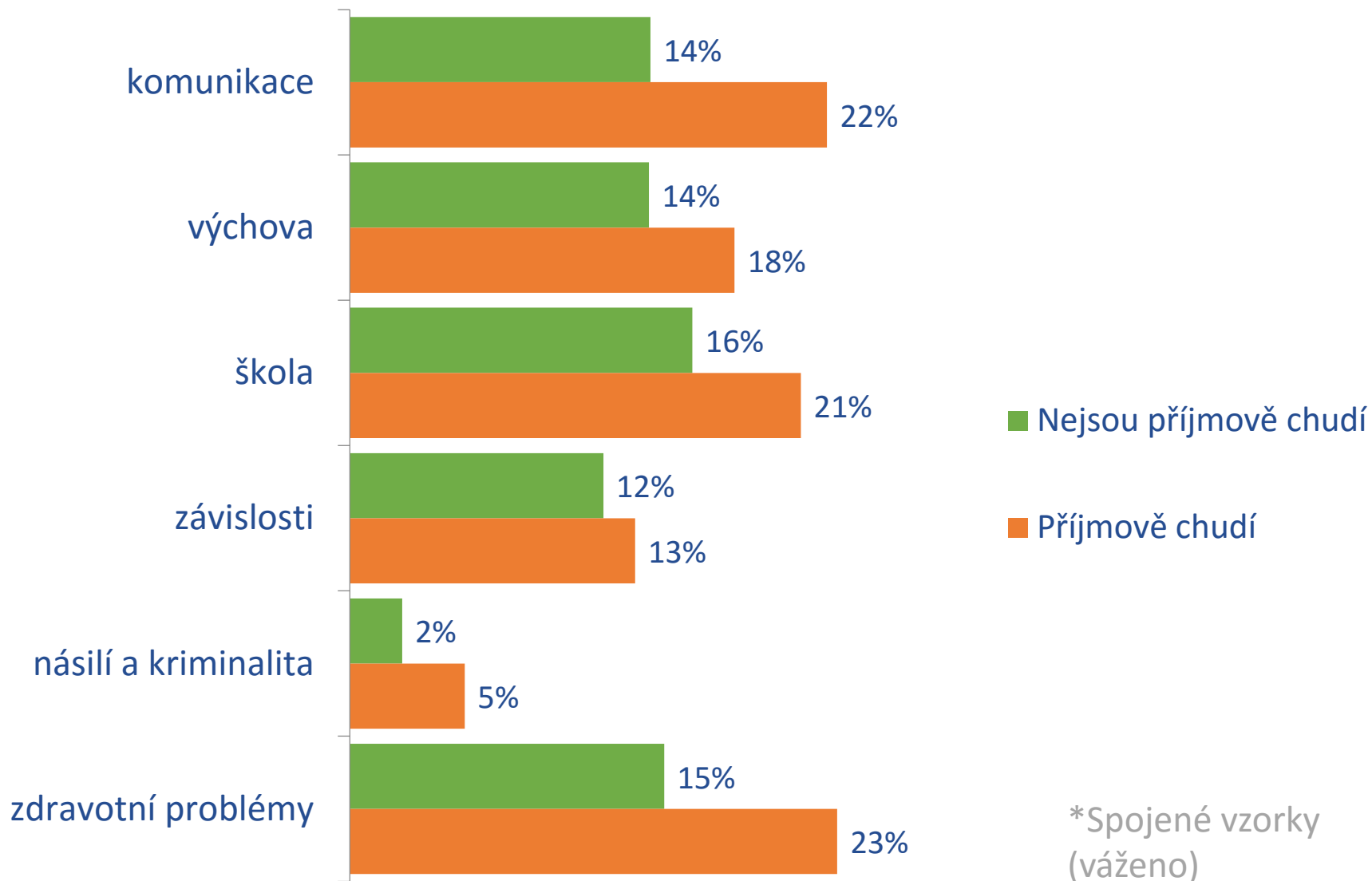
Skupina rizik	Rodina se potýká nebo se potýkala s:
<b>Komunikace</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Dlouhodobé nebo vážné spory a hádky s dítětem</li><li>• Dlouhodobé nebo vážné hádky s dítětem</li><li>• Dítě nekomunikuje s dospělými členy domácnosti</li><li>• Nedostatek komunikace s dítětem</li><li>• Dlouhodobé nebo vážné spory a hádky v domácnosti</li></ul>
<b>Výchova</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Vážné výchovné problémy s dítětem v domácnosti (dělá si, co chce, nekomunikuje)</li><li>• Dítě dlouhodobě neplní svoje domácí povinnosti</li><li>• Útěk dítěte z domova</li><li>• Opakované útěky dítěte z domova</li><li>• Sebevražedné tendence dítěte</li><li>• Dlouhodobé vážné problémy s dítětem v domácnosti (neposlouchá, dělá si, co chce, odmlouvá, je drzé či sprosté na rodiče a podobně)</li><li>• Problémy se sexuálním zráním dítěte</li><li>• Dítě nesplňuje očekávání</li><li>• Špatné vztahy mezi sourozenci</li></ul>
<b>Škola</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Prospěchové problémy dítěte ve škole</li><li>• Kázeňské problémy dítěte ve škole</li><li>• Problémy se šikanou ve škole</li><li>• Záškoláctví dítěte</li><li>• Ztráta kamarádů ve škole</li><li>• Dítě má/mělo problémy s vrstevníky</li><li>• Dítě nemá/nemělo dostatek kamarádů</li></ul>

Skupina rizik	Rodina se potýká nebo se potýkala s:
<b>Závislosti</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Dítě má/mělo problém/y s alkoholem</li><li>• Dítě má/mělo problém/y s drogami</li><li>• Dítě má/mělo problém/y s hracími automaty, hazardními hrami a podobně</li><li>• Problémy dítěte s cigaretami</li><li>• Dítě kouří</li><li>• Dítě pije alkohol</li><li>• Dítě tráví více jak 3 hodiny denně u počítače (internetu, her)</li></ul>
<b>Násilí a kriminalita</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Fyzické násilí vůči dítěti</li><li>• Psychické násilí vůči dítěti</li><li>• Problémy se zákonem dítěte</li><li>• Pobyt dítěte ve výchovném zařízení</li></ul>
<b>Zdravotní problémy</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Vážný zdravotní problém dítěte</li><li>• Bylo dítě v posledních 12 měsících léčeno v nemocnici? (min. na 14 dní nebo opakovaně)</li><li>• Dítě je postižené</li><li>• Dítě užívá pravidelně léky</li><li>• Zdravotní stav dítěte je špatný (hodnoty „spíše“ nebo „zcela špatný“)</li><li>• Problémy se sexuálním zráním dítěte</li><li>• Sebevražedné tendence dítěte</li></ul>

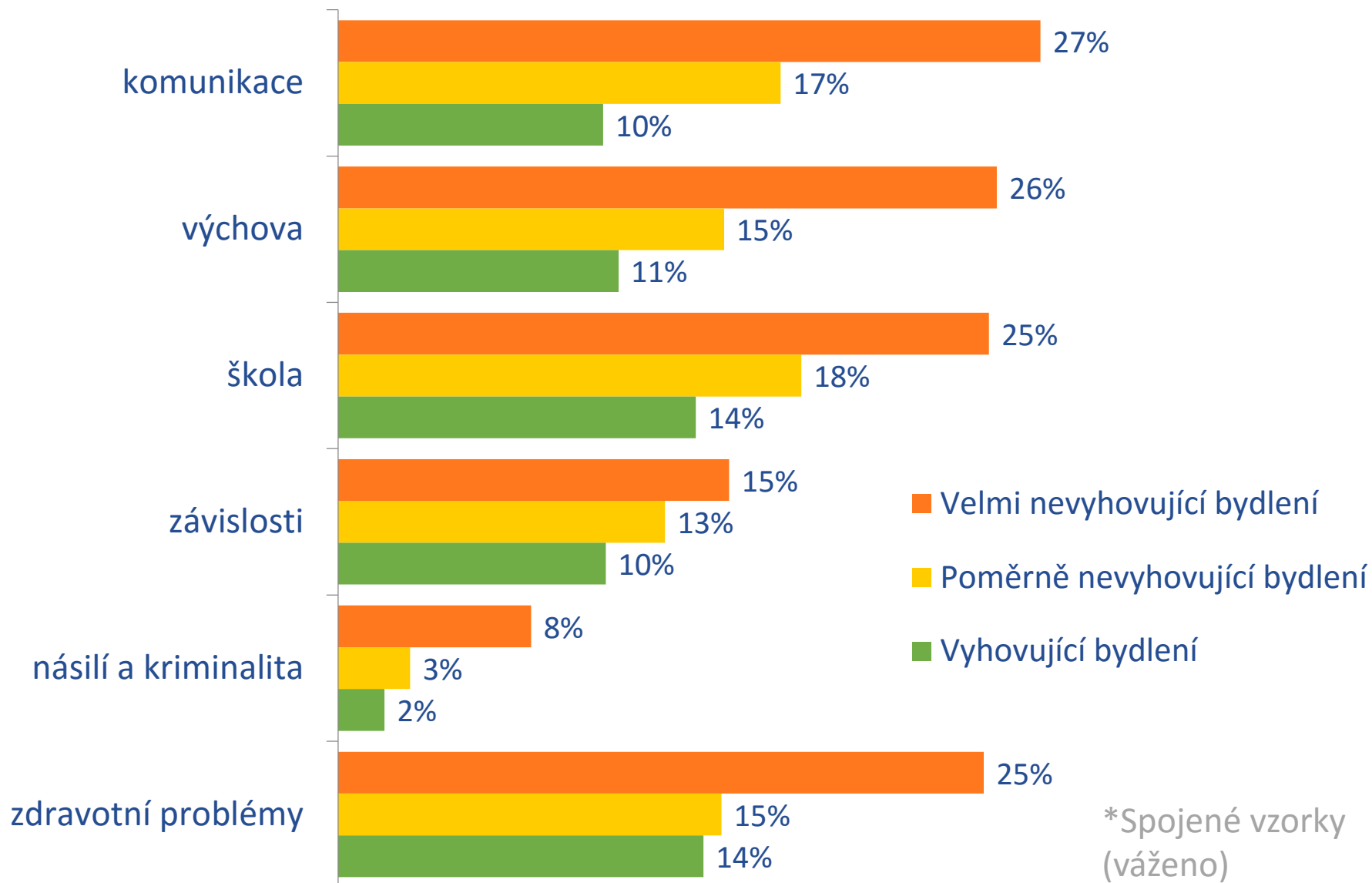
# Zasažení problému (%) dle subjektivní chudoby



# Zasažení dětí problémy (%) dle příjmové chudoby



# Zasažení problému (%) - dle Bydlení





# Očištěný vliv chudoby (log. regresní model)



## CO ODHADUJEME?

- PROBLÉMY DĚTÍ – V KOMUNIKACE, VÝCHOVNÉ PROBLÉMY, PROBLÉMY VE ŠKOLE A ŠIKANÁ, ZÁVISLOSTI, ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY, NÁSILÍ VŮČI DÍTĚTI A KRIMINALITA

## ČÍM VYSVĚTLUJEME

- SUBJEKTIVNÍ CHUDOBA (SCHOPNOST VYCHÁZET S PŘÍJMY A PLATIT DLUHY)
- PŘÍJMOVÁ CHODOBA

## CO KONTROLUJEME

- VZOREK (BĚŽNÉ, OHROŽENÉ)
- VĚK DÍTĚTE, KRAJ, VELIKOST MÍSTA BYDLIŠTĚ
- POHLAVÍ, VĚK, VZDĚLÁNÍ, ZAMĚSTNÁNÍ RODIČE

**HYPOTÉZA: CHODOBA ZVYŠUJE ŠANCI NA ZASAŽENÍ DÍTĚTE PROBLÉMY I MEZI RODINAMI, KTERÉ JSOU Z OSTATNÍCH OHLEDŮ ZCELA STEJNÉ**

## MÁ PROBLÉMY V KOMUNIKACI (p)



ŠANCE

0,11

0,19

0,26

# MODEL 1: VLIV PROBLÉMŮ S PŘÍJMY/DLUHY

Vysvětlovaná proměnná	Obtíže vycházet s příjmy či splácet dluhy (prediktor)	Jak to zvyšuje šanci	Jak to zvyšuje šanci (ExpB)	Sig.
PROBLÉMY V KOMUNIKACI	Velké problémy	+++	2,32	ANO
	Střední problémy	++	1,71	ANO
PROBLÉMY VE ŠKOLE A ŠIKANA	Velké problémy	+	1,39	ANO
	Střední problémy	+	1,18	ANO
VÝCHOVNÉ PROBLÉMY	Velké problémy	+	1,37	ANO
	Střední problémy	+	1,30	ANO
NÁSILÍ A KRIMINALITA	Velké problémy	++	1,70	ANO
	Střední problémy	++	1,54	ANO
ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY DÍTĚTE	Velké problémy	+++	1,82	ANO
	Střední problémy	+	1,27	ANO
PROBLÉMY SE ZÁVISLOSTMI	Velké problémy	0	0,958	NE
	Střední problémy	0	1,075	NE

# MODEL 2: VLIV PŘÍJMOVÉ CHUDOBY

Vysvětlovaná proměnná	Příjmová chudoba (prediktor)	Síla vlivu	Jak to zvyšuje šanci (ExpB)	Sig.
<b>PROBLÉMY V KOMUNIKACI</b>	Rodina v příjmové chudobě	+	1,42	ANO
	Nechce sdělit příjmy	++	1,58	ANO
<b>PROBLÉMY VE ŠKOLE A ŠIKANA</b>	Rodina v příjmové chudobě	+	1,23	ANO
	Nechce sdělit příjmy	+	1,27	ANO
<b>VÝCHOVNÉ PROBLÉMY</b>	Rodina v příjmové chudobě	++	1,53	ANO
	Nechce sdělit příjmy	+	1,39	ANO
<b>NÁSILÍ A KRIMINALITA</b>	Rodina v příjmové chudobě	++	1,73	ANO
	Nechce sdělit příjmy	+++	1,92	ANO
<b>ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY DÍTĚTE</b>	Rodina v příjmové chudobě	+	1,23	ANO
	Nechce sdělit příjmy	+++	1,97	ANO
<b>PROBLÉMY SE ZÁVISLOSTMI</b>	Rodina v příjmové chudobě	+	1,32	ANO
	Nechce sdělit příjmy	+	1,27	ANO

# MODEL 3: VLIV NEKVALITNÍHO BYDLENÍ

Vysvětlovaná proměnná	Bydlení (prediktor)	Síla vlivu	Jak to zvyšuje šanci (ExpB)	Sig.
PROBLÉMY V KOMUNIKACI	Velmi nekvalitní / nestabilní	++	1,6	ANO
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	+	1,46	ANO
PROBLÉMY VE ŠKOLE A ŠIKANA	Velmi nekvalitní / nestabilní	0	1,08	NE
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	+	1,13	ANO
VÝCHOVNÉ PROBLÉMY	Velmi nekvalitní / nestabilní	+	1,4	ANO
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	+	1,16	ANO
NÁSILÍ A KRIMINALITA	Velmi nekvalitní / nestabilní	+	1,36	ANO
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	0	1,09	NE
ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY DÍTĚTE	Velmi nekvalitní / nestabilní	++	1,66	ANO
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	0	1,06	NE
PROBLÉMY SE ZÁVISLOSTMI	Velmi nekvalitní / nestabilní	0	0,97	NE
	Poměrně nekvalitní / nestabilní	0	1,06	NE

# Závěry



- Ohrožené rodiny výrazně častěji:
  - Trpí příjmovou chudobou (37 %)
  - Mají velké problémy splácet dluhy či vycházet s příjmy (31 %)
  - Žijí ve velmi nedostačujícím či nestabilním bydlení (28 %)
- V rodinách, které trpí těmito typy chudoby jsou výrazně častější všechny zkoumané problémy dětí
- Vztah většinou platí i při kontrole vzdělání a věku hlavy domácnosti, regionu, typu rodiny, věku dítěte, vzorku



- má přímé důsledky na kvalitu životního prostředí dítěte (kvalita bydlení, stravy, atd.)
- zvyšuje psychologický stres v rodině
- omezuje možnosti rodiny řešit některé problémy
- vede k nestabilitě rodině (časté stěhování, rozpad vztahů) a sociálního okolí
- omezuje možnosti rodiny věnovat se s dětmi aktivnímu trávení volného času
- souvisí s hodnotovými a životně-stylovými preferencemi, které se promítají do schopnosti rodiny identifikovat a řešit problémy
- díky přenosu vzdělanostních aspirací rodičů snižuje šanci na úspěch dítěte ve vzdělávacím systému (problémy ve škole)
- je sociálně stigmatizující, což zhoršuje dítěte vztahy s okolím
- souvisí se sociálním okolím rodiny (kriminalita, atd.)

## Děkuji za pozornost

Příprava prezentace a kapitoly v publikaci od Daniela Prokop a využití dat EU-SILC bylo podpořeno grantem GAUK *Dynamika sociálního vyloučení a chudoby v ČR* (No. 359815)